

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so poštne preste. Ne frankirana pisma se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Kmetopna peti-vrstica (širina 88 mm) na enkrat 20 lin., večkrat po dogovoru.

4. štev.

V Ljubljani, v sredo, dne 13. januarja 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo Rdečega Prapora, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo Rdečega Prapora, Ljubljana, Dunajska cesta štev. 20.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Učiteljstvu.

Komur je politično življenje med Slovenci resna stvar, za tega je bil shod učiteljstva v »Mestnem Domu« dne 28. decembra 1908 važen, recimo skoraj revolucionaren pojav. Vendar pa je resolucija, sklenjena na tem shodu čisto brezbarvna in skoraj brez pomena. Govori učiteljev na tem shodu so brez načelne vsebine. Shod in nastop zastopnikov učiteljstva torej označuje le polno nezmožnost napredne stranke voditi slovensko politiko za bodoče.

Bilo je v eminentnem interesu narodno-napredne stranke v Ljubljani, da se je učiteljstvu dalo zastopnika v deželni zbor in obenem, da se ni nasprotovalo kandidaturi Etbina Kristana za socialno-demokratsko stranko. Narodni napredni stranki je vsled znanih razmer vezana prosta beseda v deželnem zboru. Narodna napredna stranka se je morala nasloniti na klerikalno stranko in ta dominira danes ves politični položaj na Kranjskem. Bilo je torej v eminentnem interesu narodne napredne stranke, da si je ohranila vsaj enega, vsestransko prostega in svobodomiselnega zastopnika, kakršen je zastopnik socialno-demokratske stranke. Narodna napredna stranka je pokazala vso svojo slepoto s tem, da je razkričala v »Slovenskem Narodu«: »Za Ljubljano bi bila sramota, ako bi bil izvoljen socialno-demokratski kandidat.« Vsa pritlikavost narodne napredne stranke in vodečih politikov sije bengalično iz tega trivijalnega krika.

Ravno tako je bilo v eminentnem interesu narodne napredne stranke, da bi bil izvoljen zastopnik učiteljstva, ne da bi se ga preveč vezalo na dogovore, ki so se vršili med voditelji klerikalne in liberalne stranke zadnje čase.

No, vsaka stranka, ki nima bodočnosti, je slepa za realne okoliščnosti in realne potrebe, in tako tudi narodna napredna stranka kranjska. Učiteljstvo bi moralo vso nedoslednost in vso brezcilnost narodne napredne politike uvideti že zdavnaj. Glavna napaka učiteljstva je ravno ta, da je sledilo narodni napredni stranki čez drn in strn, ne da bi se vprašalo, zakaj in kam. Zato je učiteljstvo dne 28. decembra 1908 stalo nepripravljeno nasproti bližnji bodočnosti. Začutilo se je kar naenkrat izven vsake stranke, ne vedoč, kaj pričeti. Učiteljstvo mora pač priznati pri količjak treznem pomisleku, da resolucija, sklenjena na javnem shodu, ne pomeni dejansko ničesar. Učiteljstvo je stanovsko že sedaj ugledno organizirano, vsaj med vsemi slovenskimi stanovi najbolje. Tako je tudi po sebi umljivo, da učiteljstvo z izobraževalnim delom ohrani svoj vpliv na ljudstvo in stranke. Čemu torej posebnih resolucij, ko ima vendar ostati vse pri starem, in se ni sklenilo dejansko nič drugega nego to, da učitelji ne bodo več, kakor do sedaj, agitatorji narodno-napredne stranke!

Še bolj ko javni shod pa je pokazal zaupni shod 29. decembra 1908 razdejnost učiteljstva v političnem oziru, ali bolje rečeno, ta sestanek je pokazal, da je danes kranjsko učiteljstvo liberalnega političnega naziranja, da je vsa politična izobrazba kranjskega učiteljstva na stališču »Slovenskega Naroda«, »Soče«, »Edinosti« i. t. d. Ne ene politične ideje se učiteljstvo ne zaveda jasno in ciljno. Narod, narodnost, napredek, svobodomiselnost — to vse se rabi frazasto brez prave vsebine. Učiteljstvo bombastično poudarja: mi smo napredni in ostanemo napredni. Ne ve pa, da je napredek stremljenje po resnici, torej da je pravi napredek le v samoizobrazbi. Ako učiteljstvo v eni sapi zatrjuje, da je napredno, potem mora pa v drugi sapi priznavati, da se napredka zadnjega stoletja ni udeležilo. Novi svetovni nazori: naturalistični, socialistični in subjektivno-estetični — so učiteljstvu neznani pojmi, dualizem, monizem so za učitelje mrtve besede. Kdo pa naj oznanja novo vero nasega stoletja mladini, če ne učitelji? Učitelji ne poznajo rezultatov vede XX. stoletja, kako naj oni uče napredni naraščaj? V socialnem in ekonomičnem oziru se je kranjski klerikalizem že polastil idej socialne demokracije, je torej danes mnogo naprednejši in višji nad reakcionarnim naziranjem, gospodarskim in socialnim, oficijelnih naprednjakov in naprednih učiteljev. Bistvenih naukov socializma pa menda od vseh učiteljev na javnem shodu 28. in na zaupnem shodu 29. decembra ni poznal ne eden. Naravnost rečeno trivijalni nazori o narodnosti in narodu so se zagovarjali tako strastno, kakor jih zagovarjajo danes žurnalisti od »Slovenskega Naroda« do »Soče« in »Edinosti«. Trikolra in narodne demonstracije — to je vse slovenska narodnost.

Kranjsko učiteljstvo se je pa tudi najmanj zavedalo realnega položaja politike med Slovenci. Na Primorskem se giblje res demokratični tok med delavstvom in malim kmetom. Na Kranjskem vlada absolutno klerikalno kmečko ljudstvo. Edino mogoči boj in edino mogoči uspeh na Kranjskem je torej le po poti, kakor na Goriskem, t. j., da napredna ideja postane demokratična, da pripravlja postanek in nastop splošne socialno-demokratske stranke. Ves politični uspeh na Goriskem izvira od tod, da je napredna stranka leta 1900 nastopila z demokratičnimi idejami, da je jela izvrševati istočasno s politično organizacijo po vzgledu socialne demokracije tudi gospodarsko organizacijo.

Učiteljstvo na Kranjskem naj se ozira na katero politično stranko hoče, dobi vsa vrata zatvorjena. Učiteljstvu na Kranjskem ostajata odprti res le dve poti: 1.) odtegniti se političnemu delu, lotiti se samoizobrazbe in potom te vplivati na naraščaj, da ga napredno in socialistično vzgoji za bodočnost; 2.) nastopiti aktualno v obrambo svojega stanu in v razvoj res napredne politike s tem, da se loti demokratične organizacije kranjskega kmeta. Učiteljstvo pa mora najprej demokratizirati sebe, odvreči od sebe narodno-napredne cunje, ki ga še pokrivajo od ramena do gležnjev. Zavedati se mora, v čem tiči ves napredek, socialni, ekonomični, politični in splošni umstveni preteklega XIX. stoletja, in dani rezultati se morajo porabiti pri organizaciji nove stranke.

Jaz zase sem prepričan, da učiteljstvo ob strani kmečke demokratične stranke mora prodirati in premeniti dosedanje banalno našo politiko docela. Tako pa sem tudi prepričan, da je učiteljstvo danes negotovo za krepak nastop, ker mu

manka politične izobrazbe. Lotiti se te, organizirati se v to svrhu, mora biti torej po 28. decembru 1908 prva naloga učiteljstva. Učiteljstvo se mora seznaniti s temeljnimi idejami naprednega XX. stoletja, t. j. s temeljnimi idejami naturalizma, socializma in subjektivizma. Ta organizacija samoizobrazbe se da nemudoma izvršiti po že obstoječih okrajnih organizacijah učiteljstva, tako da si vsako društvo nabavi ročno knjižnico za politično in splošno izobrazbo učiteljstva. V par letih postane polem učiteljstvo res napredno in socialistično. Potem pa bo de godno, da revolucionira naše politične razmere. Dr. Henrik Tuma.

Kranjski deželni zbor.

V petek popoldne in v soboto je deželni zbor nadaljeval svoje delo. Klerikalci hočejo sedaj, ko odločujejo v deželnem zboru in odboru, dokazati, da skrb za deželo in navidezno se je tekom prvih dveh dni opravilo velikansko delo. Klerikalci so imeli pripravljeno celo skladišče nujnih predlogov in vsi so se rešili. V resnici je pa ta delavnost precej plitva, zakaj če se opravi v poldrugem dnevu 16 nujnih predlogov, je naravno, da je vsaka resna debata nemogoča in da o temeljitosti ne more biti govora. Seveda je položaj težaven. Tisti časi, ko je deželni zbor se delal, segajo že v davno preteklost in nabralo se je toliko zaostalosti, da se morajo poslanci ustrašiti, če se vprašajo, kdaj pride delo zopet v normalen tir. In skopost, s katero sklicuje vlada deželne zbore vsak božji čas na par dni zasedanja, tudi ne more ugodno vplivati. Posledica je pa ta, da je deželni zbor zdaj enostavno mašina, ne pa parlament; na eni strani pride nujni predlog noter, na drugi pa mehanično ven.

V petek popoldne je prišel na dnevni red nujni predlog dr. Šustersiča, da se podvoji število zastopnikov dežele v deželnem šolskem svetu. Začetkom svojega utemeljevanja govori dr. Šustersič obsirno o imenovanju tretjega deželnega šolskega svetnika, ki je dalo neposredni povod predloga. Prišli bi pa s tem predlogom, tudi če se ne bilo izvršilo to imenovanje.

Deželni predsednik polemizira z drjem. Šustersičem; za imenovanje novega deželnega šolskega nadzornika po zakonu ni bilo treba vprašati šolskega sveta; imenovanje je bilo potrebno, ker se delo šolskih nadzornikov ne prenehoma množi.

Poslanec Gangl predlaga dodatek:

«1. Izpremeni naj se § 21. dez. zak. z dne 9. marca 1879, dež. zak. št. 13. v tem smislu, da voli svoje zastopnike učiteljstvo samo.

2. Izpremeni naj se točka 6 istega zakona v tem smislu, da ima v deželnem šolskem svetu ljudskošolsko učiteljstvo dva zastopnika, srednješolsko pa enega.»

Poslanec Jarc predlaga resolucijo:

«Deželni zbor se pridruži protestu deželnega odbora proti imenovanju tretjega deželnega šolskega nadzornika, ker to imenovanje ni utemeljeno v obstoječih potrebah in kruto žali večino kranjskega prebivalstva.»

Poslanec dr. Triller izjavlja, da bodo liberalci »z navdušenjem glasovali za predlog Šustersičev in za Jarčovo resolucijo.»

Poslanec baron Schwegel pravi, da hočejo veleposestniki sodelovati za mir v deželi in bodo glasovali za predlog.

Poslanec dr. Krok polemizira z deželnim predsednikom. To dela v zaključni besedi tudi dr.

Sušteršič. Za nujnost so glasovale vse stranke. Predlog z dodatki je bil oddan šolskemu odseku, v katerega so izvoljeni Barbo, Gangl, Zabret, Lavrenčič, dr. Lampe, dr. Pegan, Jarc, dr. Triller Ravnika in dr. Eger.

Na to se čita interpelacija zaradi odstranitve svetnika Einspielerja od vodstva ljubljanskega okrajnega sodišča.

Glavar zaključil sejo ob 7. zvečer.

Sobotno sejo odpravi glavar 10 minut po pol 11. Galerije se slabše obiskane kakor prvi dan. Po predsedstvenih naznanilih dobi besedo

poslanec dr. Lampe za utemeljitev nujnosti za svoj predlog o pokritju deželne primanjkljaja. Proračun deželne zaklade izkazuje 860.000 kron primanjkljaja. Deželni odbor ni segel po skrajnem sredstvu, da bi predlagal zvišanje deželnih doklad. Dežele same niso od vlade dovolj energično zahtevale saniranja. Država je dolžna pomagati. Predlaga:

«1. Da deželni zbor nujno pritrdi začasnemu pobiranju deželnih priklad;

2. Da sklene sledečo resolucijo: Deželni zbor vojvodine Kranjske, uvažujoč, da je deželi iz lastnih moči nemogoče nositi bremena za naraščajoče deželne potrebe, nujno poziva državno vlado, da z izdatno podporo takoj priskoči na pomoč vojvodini Kranjski, da ji omogoči saniranje njenega finančnega položaja.»

Dr. Tavčar izjavlja, da bodo liberalci razvili politično debato, kadar pride proračunska zadeva iz odseka pred zbornico. Pojasnjuje včerajšnji nastop liberalcev proti deželnemu predsedniku. Ta je odgovoren za vladni zistem v deželi. Pri uradih se pretirajo Slovenci. Dne 20. septembra je imel neizkušen lajtnant pravico streljati na nedolžne Slovence. O tem se bo moralo govoriti. Zaradi tega je liberalna stranka sklenila, bagatelizirati deželne predsednika, noče pa osebno žaliti barona Schwarza.

Deželni predsednik izjavlja, da zavrača napade na vojaštvo in vlado.

Volijo se v finančni odsek: Krek, Lenarčič, Lampe, Kobi, Pogačnik, Žitnik, Povše, Tavčar, Margheri, Barbo.

Dr. Šušteršič utemeljuje nujni predlog, naj se najame 10 milijonov kron deželne posojila; finančni odsek naj v 3 dneh poda poročilo. O predlogu, bolje rečeno o željah volilcev so govorili Drobnič, Ravnika, Lavrenčič, Gangl, Matjašič, Jaklič, Piber, Kobi, Košak, Hladnik, Žitnik, Bartol, Dimnik, Demšar.

Predlog je bil soglasno sprejet.

Poslanec Mandelj utemeljuje nujni predlog, da se utemelji deželna banka.

Poslanec Mandl je poročal o nujnem predlogu glede na ustanovitev deželne banke. Delokrog te banke naj bi obsegal poleg poslov v hipotekarnih, melioracijskih in železniških posojilih tudi posle v lombardu, v giro- in kontokorentu, v spremanju hranilnih vlog, spremanju in upravljanju depositov; v eskomptu in reeskomptu naj bi bil večalimanj izločen osebni kredit. Eskompt «warrant» bi tudi kazalo pritegniti v delokrog, eventualno tudi pravica ustanavljanja javnih skladišč, kakor jih določa zakon z dne 28. aprila 1889. Izločeno naj bi bilo iz delokroga deželne banke: Vsaka blagovna trgovina, akcept menic, bianco-kredit in termanska kupčija s kurzu podvrženimi papirji.

Poslanec Lenarčič se veseli, da se zavzemajo zdaj tudi klerikalci za banko. Včasih so hrumeli proti bankam, zlasti dr. Krek jih je v nekem govoru vehementno napadal.

Poslanec dr. Krek odgovarja, da je nastopal le proti gotovim bankam, ne pa proti bankam sploh.

Nujnost se soglasno sprejme. Predlog se odkazuje odseku za deželna podjetja, v katerem so: Baron Schwegel, Knez, Dular, Lavrenčič, Mandelj, dr. Zajc, Bartol, dr. Krek, baron Apfalter in dr. Triller.

Poslanec dr. Zajc poroča o nujnem predlogu za izpremembo lovskega zakona, ki gre za tem, da se odpravi varstvo zajcev.

Poslanec Kobi je za predlog.

Poslanec grof Margheri bo glasoval za nujnost, pa si pridržuje glasovanje o meritumu. Lov je z narodno-gospodarskega stališča važen faktor.

Po zaključnem govoru dr. Zajca se sprejme

nujnost soglasno. Predlog se odkazuje upravnemu odseku; vanj se volijo Scholmaier, Lenarčič, Povše, Jarc, Jaklič, Dimnik, Košak, Piber, Lichtenberg, dr. Oražen.

Dr. Pegan poroča v nujnem predlogu, tičočem se izpremembe občinskega volilnega reda. Volilno pravico v občini naj dobi vsakdo, kdor plačuje indirektno davke.

Dr. Triller kritizira politično kupčijo s častnimi člani.

Nujnost se sprejme soglasno. Predlog je odkazan ustavnemu odseku in so vanj izvoljeni baron Schwegel, Gangl, Drobnič, dr. Pegan, Matjašič, Jarc, Ravnika, dr. Triller, dr. Eger.

Poslanec Žitnik utemeljuje nujni predlog o izpremembi cestnega zakona.

Poslanec Mandelj poroča o nujnem predlogu o deželnem zavarovalnem uradu.

Poslanec dr. Šušteršič utemeljuje nujni predlog o reorganizaciji deželnih uradov.

Poslanec Jaklič priporoča nujnost predloga o deželnem zavodu za pospeševanje obrti in o deželnem obrtnem redu.

Poslanec Turk pravi, da je tudi on obrtnik in da je on za to.

Nujnost je sprejeta; vsi predlogi so odkazani odsekom.

Poslanec Trillerja nujni predlog o uravnavi učiteljskih plač, o posojilu Ljubljane v znesku 2.450.000 kron in o davčni prostostih novih hiš ter Ganglov predlog, da se svetniku Kalteneggerju odvzame šolski referat in da se deželni šolski nadzornik Belar premesti v drugo deželo se brez razprave izroče odsekom.

Poslanec Jarc utemeljuje nujni predlog o ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani in protest proti italijanskemu vseučilišču v Trstu. Nemški poslanci zapuste dvorano.

Nujnost je sprejeta in predlog odkazan odseku.

Univerza v Trstu.

Slov. rojakom hočem v večjih potezah načrtati razvoj kapitalističnega gospodarstva v mestih in zadržnega na kmetiji na Danskem. S tem hočem dokazati, kako napredujejo tudi mali narodi, kako postavlja tudi mali narod tekom par desetletij svoje tovarne, ki napotujejo že pri nastanju socializem med industrijskimi delavci, proizvajalno in konsumno zadrugo pa mej kmeti. Seveda hočem s tem kovati kapital za idejo slovanske univerze v Trstu in združilne avst. Jugoslovanstva.

Danska ima 38.300 kilometrov zamlje. Slovenske dežele z Dalmacijo so za 5000 kilometrov, ki jih računam na kraške kraje večje. Tako bi slov. Štajer, slov. Koroška, Kranjska, Primorje s Trstom in Dalmacija imele toliko dobre, plodovite zemlje, kakor Danska. Danska leži ob morju. Navedene slovanske dežele tudi. Obnebe je na Danskem bolj trdo, zime so hude in dolge. Gozda je na Danskem malo. Kuri se s premogom in šoto. Danska je imela leta 1871 en milijon osemsto tisoč, leta 1901 dva in pol milijona prebivalcev. Navedene slov. dežele z Dalmacijo so imele leta 1900 okoli dva milijona in tristo tisoč prebivalcev Slovanov. Kopenhagen, glavno mesto, šteje sedaj 454.466 prebivalcev, Aarhus 52.000 prebivalcev, Trst 140.000, Ljubljana 34.000 prebivalcev.

Danska ima temno zgodovino. Začetkom zgodovinskega časa so bili danski kmetje svobodni ljudje. Zaslužili so se po plemstvu. Kralji so lastili nekaj zemlje, fevdalizem kakor pri nas, ali grozovit v nekaterih časih. Kmetje se zaigravajo in zamenjavajo za lovske pse. Še leta 1654 je $\frac{1}{10}$ kmetijske zemlje v rokah plemstva, $\frac{1}{10}$ v rokah kraljev. Hudi boji kmetov, meščanov z grajskimi. Leta 1702 se odpravi najhujše suženjstvo kmeta, svoboda pa ostaja le na papirju, dokler francoska revolucija 1789 ne odpravi najhujših izrastkov tlačenja. Kralji podpirajo kmeta. Kraljeva posestva dobiva kmet po ceni. Meščan se oprosti. Francoska revolucija l. 1830. nekaj oživi meščanska in kmetijsko življenje. Danci zahtevajo konstitucijo in dobe 1848. vse svobostine brez krvavih bojov. Vlado tvorijo potem: kralj, takozvana gospodarska zbornica in zbornica poslancev. Vrše se boji med strankami, da se odpravi gospodarska zbornica ter postavi parlament izvoljenih poslancev kot glavna vlada.

Leto 1857 prinese obrtno svobodo. Srednjeveške zadruge so postale pretesne, ostalo je le nekaj bolniških kas iz prejšnjih časov. Leta 1857

je bilo še malo podlage za kapitalistično gospodarstvo. Od 1.784.741 prebivalcev leta 1871 so bile tri četrtine kmetje. Po večjem je v mestih še živo rokodelstvo; začetki industrije kažejo le majhna podjetja. Manjših fabrik je pa leta 1871 že 4100, v katerih dela 30 tisoč delavcev.

No deželi je živela hišna industrija. Od leta 1871 naprej se vzdiguje industrija in trgovina izdatno. Prebivalstvo doraste leta 1901. na 2.449.540 duš. Leta 1871 je bilo od kmetije živčih ljudi 778.735, od rokodelstva, industrije, trgovine 376.096; leta 1901 od kmetije živčih 1.512.975 prebivalcev in 936.565 prebivalcev mest. Kmetje so se le malo pomnožili, meščanje podvojili. Zdaj je le 40% vsega prebivalstva kmetijskega.

Leta 1897 se je šlo na Danskem 77.256 podjetij, ki so bila industrijskega in rokodelskega značaja. Sedaj je tam 711 industrijskih akcijskih društev s kapitalom 166 milijonov kron. Pred letom 1870 je nastalo le 32 akcijskih družb. Samo v letih 1895—1900 se jih je ustanovilo 256.

Dansko brodogradništvo je imelo leta 1868 2690 ladij z jadrji, leta 1905 3130, leta 1868 80 parobrodov, leta 1905 549 parobrodov. Tega brodogradništva so nad polovico lastnice kmetijske zadruge.

Na kmetijo prihaja z razvijajočim kapitalističnim gospodarstvom popolna osvoboditev kmetije in nakup kmetijske zemlje od grajsčakov, ki so prisli na kant. Tlačenje se je brez odveznin odpravilo leta 1789 iz bojazni pred revolucijo. Kmetije so se pomnožile, država je pomagala kmetom nakupovati posestva. Že leta 1788 se je ustanovila državna kreditna kasa, ki je pomagala kmetom delavcem nakupovati zemljišča. Plačevali so 2% obresti, vrniti so imeli posojilo v 28 letih. To je edina državna pomoč kmetom. Na Danskem je imel učence veliki učitelj mas, Henrik Pestalozzi (rojen v Curihi 1746), ki je pisal: «Videl sem tvojo zaostalost, tvojo globoko zaostalost in usmilil sem se tebe, ljubo ljudstvo. Pomagati ti hočem. Nisem umetnik, nisem učenjak in nič ne pomenim, prav nič na svetu; ali poznam tebe, ubogo ljudstvo in sebe ti dam, podajam ti, kar sem mogel proučiti, spoznavati tekom ubogega svojega življenja.»

Dalje prih.

Politični odsevi.

Štirinajstdeset milijonov kron bo veljala aneksija Bosne in Hercegovine. Diplomacija gospoda barona Aehrenstala je torej precej draga. Sedaj, ko so bajramski prazniki končani, je dobil avstrijski poslanik v Carigradu Pallavicini nalog, da nadaljuje pogajanja s turško vlado zaradi Bosne in Hercegovine in da obljubi dve koncesiji: 1. Avstrija privoli v nekatere izpremembe turškega carinskega tarifa. 2. Avstrija se zaveže plačati Turčiji $2\frac{1}{2}$ miliona turških funtov, t. j. okroglo 54 milijonov kron za erarične posesti v Bosni in Hercegovini, če se izkaže, da so bile turška država, ne pa bosenska deželna last. Samo ime aneksije bo torej veljalo 54 milijonov; in še veseli moramo biti, če pristane Turčija, ker je na vsak način bolje, plačati 54 milijonov v miru, kakor pa potrošiti milijarde za vojno. Tako pa gre, če nima ljudstvo nobene besede o zunanji politiki, temveč edino pravico, plačevati za kozle, ki jih streljajo gospodje diplomatje.

V nižjeavstrijskem deželnem zboru, v katerem imajo prijatelji naših klerikalcev, Gessmannovi krščanski socialci absolutno večino, so sklenili na predlog znanega Axmannna zakon, da ima biti edini, učni jezik na vseh javnih šolah v deželi nemščina. Predlogu so ugovarjali socialni demokratje. Poslanec sodrug Seitz je dokazal, da deželni zbor sploh nima pravice, sklepati o tem predmetu in da je predlog v narodnem oziru krivičen ter bi tepel tudi Nemce same. Z ozirom na nekompetenco deželnega zbora so socialni demokratje zapustili zbornico. Krščansko-socialna večina z nemškimi nacionalci je seveda sklenila zakon, ki pa ne more biti sankcioniran, ker nasprotuje ustavi.

Na Turškem se množe protestni shodi proti aneksiji Krete, katero baje namerava Grška. Turki so hoteli bojkotirati tudi grško blago. Ker so pa uplivne osebe izrekle, da Grška ne bo anektirala Krete, se je sklep o bojkotu odložil.

V Venezueli, kjer so bili nemiri in konflikti z drugimi državami že leta in leta vsakdanji pojav, so odstavili predsednika republike Castrota, ko je odpotoval v Nemčijo, da se da tam operirati. Kaže se, da se bodo zdaj konflikti z zunanjimi vladami baje rešili.

Državiol Panama v srednji Ameriki se je priznala neodvisnost na podlagi pogajanj, ki jih je imela s Columbijom pod posredovanjem Zedinjenih držav. Panama plača Columbiju $2\frac{1}{2}$ miliona dolarjev kot delež državnega dolga. Tam so pametnejši kakor v Evropi.

Turčija namerava skleniti trgovinsko pogodbo s Črnogoro.

Proti socializmu v Ameriki je vzrojal bivši tajnik zakladnega urada (finančni minister) Zedinjenih Držav, Leslu M. Shaw. V govoru pred profesorji na «Dickinson College» je pripovedal, da je zelo vznemirljen zaradi naklonjenosti k socializmu, ki se boljbolj razširja v Ameriki. Učene glave visokih šol bi se imele postaviti proti naraščajočemu socialističnemu toku, ampak izmed petih zaključnih predavanj na teh šolah so štiri socialistična. Tudi profesorji sociologije na visokih šolah so z malimi izjemami socialisti, kar jih ni socialistov, so pa anarhisti. Končno se je Shaw pritoževal, da se tudi s prižnec prepogosto uči socializem in da so javne knjižnice prenapolnjene s socialističnimi spisi. — Kadar se nasprotniki socializma tako jeze, je vselej dobro.

V Perziji še ni konca nemirov. Zadnje dni so bili boji v Ispahanu, ki so nastali zaradi neprijetnosti guvernerja in zaradi raznih davkov, ki jih je vpeljal. Pred par dnevi je iskalo več duhovnikov in trgovcev iz strahu pred šahovimi ljudmi zavetišča v angleškem konzulatu. Ruski in angleški poslanik sta zopet intervenirala pri vladi in ji naznanila, da jo smatrata odgovorno za življenje in imetje ruskih in angleških podanikov. Kako so se končali boji med vojaki in ustaši, ni znano.

Tudi v Indiji so nemiri. V nekem predmestju Kalkute so bili boji med mohamedanci in Indijci. Posredovati je moralo vojaštvo. Ko so prišli vojaki, so se nasprotniki združili proti njim. Čete so streljale in so ranile mnogo oseb.

Socialni pregled.

Bolniške blagajne v Avstriji.

Na Dunaju je bil pravkar zbor avstrijskih bolniških blagajn, na katerem se je zbralo mnogo sto zastopnikov teh zavodov. Državna komisija bolniških blagajn je porabila to priliko in je sklicala delegate tistih blagajn, ki so z njo združene, na posvetovanje, ki se je vršilo v sredo v dvorani «Zveznega Doma».

Predsednik komisije poslanec Widholz je pozdravil navzoče ter je ob živahnem odobravanju zboru izrekel zahvalo dr. Verkaufu, ki je leta 1907 odstopil od vodstva.

Potem je tajnik komisije poslanec Eldersch podal poročilo, po katerem posnemamo sledeče:

Komisija se je ustanovila leta 1905. Pripadalo ji je začetkom 1906. leta 175 blagajn s 722.260 člani, začetkom 1908. leta 194 blagajn s 906.166 člani, tekoma lanskega leta ji je pa pristopilo 24 blagajn s približno 100 000 člani. Tako je več kakor tretjina vseh za bolezni zavarovanih članov pri komisiji. Združiti delajo težave prometne blagajne in bratovske skladnice, katerih je samo 7 s 7000 člani pri komisiji. Dohodkov je imela komisija od leta 1905 do 30. novembra 1908 skupno 66.974 K 30 vin., izdatkov pa 38.759 K 98 vin., tako da ima premoženja 28.214 K 32 vin. O izdatkov odpada 14.467 K 9 vin. na stroške za zdravljenje članov v zdraviliščih in zavodi za jetične. Veliko dela je imela komisija s posredovanjem pri državnih oblastih in drugih korporacijah. Posebno mnogo opravila je bilo z obrambo blagajn sprito lekarniških zahtev. Leta 1907 so se lekarniške takse izdatno zvišale, tako da ni zvišanje popustov blagajnam nič koristilo. Male apoteke dajajo namesto 33 samo 15 odstotkov popusta. Od tega časa so naenkrat neštete bogate apoteke postale «majhne». Doseglo se je končno, da se morajo zaslusiti blagajne, preden se kakšna lekarna razglasi za «malo». Tudi za prostovoljne člane niso hotele lekarne dajati popusta, vsled česar so bili dolgotrajni procesi, ki so jih lekarne izgubili. Podobnih bojev je bilo še več. Komisija je morala posvetiti svojo pažnjo tudi varstvu porodnic, ker so zahtevali deželni odbori, da imajo blagajne povrniti stroške v poročnišnicah. Dosegli so se vspehi na Nizjem Avstrijskem, na Solno-grškem in Tirolskem; s Češkega in Moravskega ni bilo odgovora.

Po poročilu preglednikov poslancev Hackenberga in Habermana se je izrekel komisiji absolutorij.

Nadalje je poročal poslanec Eldersch o zdravljenju. V letih 1906 do 1908 je bilo 229 članov na skupne stroške blagajn in komisije v zdraviliščih Karlovi vari, Hall, Pistjan in v zavodih za jetične Alland in Hergas. V prvih treh zdraviliščih se izhaja; v Allandu pa nikakor ne zadostuje tistih 5 postelj, ki so trajno rezervirane za člane, in tudi v Hergasu je premalo mest. Ker pa v Avstriji ni drugih zavodov za jetične, je stopila komisija v dogovor z zdraviliščem Gleichenberg na Štajerskem, da bi dobili jetični tam prostore za nepretrgane cene. Z morskimi zdraviliščem Ičić v Opatiji se je sklenila pogodba, da dobe člani blagajn prostora za znižane cene. Občinska uprava v Karlovi vari pa odreka delavcem tiste pogodnosti, ki jih dovoljuje visokim častnikom in uradnikom. Od leta 1908 ne oproščajo članov bolniških blagajn od zdraviliščne in glazbene takse in jim ne dovoljujejo znižanih kopališčnih cen. Za vožnjo v zdravilišča dosega komisija na državni in južni železnici polovico popusta za člane blagajn in plača sama kolko.

Za plenarno državno komisijo se je sklenilo, da izvoli zveza splošnih delavskih bolniških bla-

gajn šest, zveza dunajskih zadružnih blagajn štiri, zveza praskih zadružnih blagajn ter okrajne blagajne v Floridsdorfu, Sv. Hipolitu, Toplicah, Brnu, Gradcu, Lvoju in Trstu ter gremialna kasa dunajskih trgovcev, bratovska skladnica v Sv. Hipolitu in šlezke blagajne skupaj po enega člana. Eksekutivni odbor je sestavljen iz članov, ki prebivajo na Nizjem Avstrijskem.

VABILO

na

Ljubljansko okrajno konferenco

ki bo

v nedeljo, dne 17. t. m. ob 1/2 9. uri zjutraj v levem salonu hotela «Ilirije» v Kolodvorski ulici.

DNEVNI RED:

Poročila.

Letošnji zbor jugoslovanske soc. demokracije.

Volitev odbora.

Raznoterosti.

Sklicatelj:

Okrajni odbor.

Sodruge opozarjamo, da se vrši konferenca po § 2. zbor. zakona in da imajo pristop v smislu strankinega statuta le zaupniki naših organizacij, ki se skazujejo z redno izpolnjenimi mandati. Kjer je dvorana na razpolago le do 2. ure popoldne, pričakujemo, da se zbero zaupniki pravočasno in se omogoči začetek v omenjenem času. Vstopnice oziroma vabila dobe se v pisarni del. tisk. družbe na Dunajski cesti št. 20.

Domače vesti.

Klerikalci in liberalci žive v slogi in se tudi, kadar gre proti socialni demokraciji, zvesto podpirajo. A prav srečni vendar niso v tej harmoniji in kar vidi se, kako težko nosijo verige sloge. Zlasti liberalci, kajti oni potrebujejo zvezo bolj kakor pa klerikalci. V deželnem zboru se najbolje opazuje, kako se silijo v edinost, ki ne prihaja od srca. Prvi dan so hoteli liberalci pokazati svoj narodni radikalizem pa so nahirili Schwarza «koremito». Klerikalci so jih pa pustili popolnoma na cedilu in so igrali dostojne politike. Zato pa je «Slovenec» v soboto poročal o liberalcih, da so uganjali neumnosti, o Šuštersiču pa, da je popolnoma obglavil Schwarza. Krek, ki je govoril pred Šuštersičem, ga je menda le pripeljal pod giljotino. Kako se je izvršilo obglavljenje, ve menda samo gospod Štefe; Schwarz je bil pač videti nekoliko brez glave, ampak ne šele po Šuštersičevem govoru. Na vsak način je položilo liberalno-klerikalno tekmovalstvo na slovo čudno senco. Prav milo pa je bilo zopet v soboto. Dr. Tavčar je povedal prav lično reminiscenco o koslu pri nekdanji glavari baronici Codelljevi, potem je dejal, da liberalci s klci «morilec, kazinohuzar i. t. d.» niso hoteli osebno žaliti Schwarza, in je končno povdarjal, da na noben način niso nameravali preprečiti dela v deželnem zboru. Dr. Šuštersič je stal blizu Tavčarja v pravi ministrski pozi in ko je liberalni vodja prisegal, da liberalci ne žele zaključitve deželnega zbora, je klerikalni poveljnik z nepopisno grandeco milostno pohvalil: «Dobro! dobro!» Človeku se zdi, da je morala ta visokostna pohvala Tavčarja bolj zaboleti, kakor nekdanj najsilovitejši napadi klerikalcev.

Poslanec Ivan Lavrenčič je v ponedeljek ob pol 8. zjutraj umrl v Vipavi. Lavrenčič je bil župan in posestnik v Vrhpolju. Pripadal je klerikalni stranki. Star je bil 47 let. Pogreb je danes v sredo ob 10. dopoldne.

Za slovensko vseučilišče je bil v nedeljo dopoldne v dvorani «Union» napovedani manifestacijski shod, ki se je izvršil po programu. Govorilo se je o razmerah na nemških vseučiliščih v Avstriji, o zahtevi slovenskega vseučilišča v Ljubljani, protestiralo se je zoper ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu in izrekle so se simpatije drugim slovanskim narodom, zahtevajočim vseučilišča. Socialna demokracija se, uradno ni udeležila shoda, ker so ji to onemogočili sklicatelji, katerim radi priznavamo dobro voljo, manj pa izkušnje. Če bi bila nedeljska manifestacija res postala manifestacija vsega slovenskega naroda brez razlike strank, bi bil njen pomen gotovo večji. A v ta namen bi bili morali sklicatelji omogočiti enoten izraz in spraviti na dnevni red le to, čemer lahko soglašajo vsi, t. j. zahteva po ustanovitvi slovenske univerze. Gospodje so pa resolvirali popolnoma nepotrebne reči, o katerih morajo vedeti, da ne soglašajo vsi Slovenci. Ze zahteva, da hodi vseučilišče v Ljubljani, je bila dvomljive vrednosti, ko se ve, da imajo jako resni ljudje o najprimernejšem prostoru za slov. univerzo drugo mnenje. Nadvse čudno je pa, če se protestira proti italijanski univerzi v Trstu pa se misli, da bo socialna demokracija pritrdila takemu nezmislennemu protestu. Gospodje imajo, kakor vse kaže, jako čudne pojme o enakopravnosti in o narodni avtonomiji. Če hočemo Slovenci imati pravico, da si sami izberemo mesto, kjer bode naše bodoče vseučilišče, moramo priznati to pravico tudi drugim. Seveda če bi zahtevali Italijani svojo univerzo

v Postojni, bi se jim lahko smejali. A v Trstu živi italijanska večina, v Trstu so pogoji za univerzo, pa je res nesmiselno, goniti jo v Rovereto ali pa v Alo. Pravijo sicer, da bi bila italijanska univerza v Trstu nevarna Slovincem. To je fraza, ki jo je nekdo enkrat izrekel in vrgel med ljudi in zdaj je nekakšna narodna dolžnost, verjeti v to norost. V čem tiči ta nevarnost, ni se nihče povedal in tudi ne bo, ker je ni. Sploh bi bilo pa polagoma že dovolj večnega joka o naši narodni eksistenci. Če bi bili Slovenci tako slabotni, da bi jih pogubila italijanska univerza v Trstu, bi bili morali že davno poginiti, ker so pretile našemu obstanku vse druge, resnične nevarnosti. S to mevrarijo se le smesimo pred svetom. A gospodje so hoteli imeti svoj protest in ker bi bila morala socialna demokracija, če bi bila govorniško nastopila, razložiti in utemeljiti svoje stališče, je rajši opustila uradno udeležbo, da ne moti manifestacije, s katere jedrom sama soglaša.

Goriški deželni zbor. VIII. seja dne 8. januarja 1909. Začetek ob 5.15. Navzoči poleg vseh poslancev tudi namestnik princ Hohenlohe, nadškof dr. Sedej in grof Attems. Glavar odpravi sejo, pozdravi poslance in namestnika. Namestnik pozdravi v imenu vlade poslance in izraža željo, da se bodo odstranile vse ovire, ki so v zadnjem zasedanju onemogočale delovanje, in da se zbornica posveti resnemu delu, ki ga je dežela tako potrebna. Obljublja, da bo vlada podpirala vsako prizadevanje, da se pride do složnega in mirnega dela. Predstavi dvornega svetnika grofa Attemsa kot vladnega zastopnika. Glavar govori v izbranih besedah o potresni nesreči v Kalabriji in Siciliji. Vsi narodi so priskočili na pomoč ponesrečencem, zato je moramo tudi mi dati svoj tribut na oltar usmiljenosti. Predlaga, naj ga zbor pooblasti, da pošlje 5000 K iz deželnega zaloga na kraljevsko ministrstvo v Rim za ponesrečence v Kalabriji in Siciliji, ter upa, da se sprejme to brez debate. Poslanci poslušajo stojé. Se sprejme. V znak sožalja zaključi glavar ob 5.45 sejo ter napove prihodnjo na ponedeljek 11. t. m. ob 5. popoldne.

Nesreča ali samomor? Dne 7. t. m. zjutraj so našli na železniški progi med Brezovico in Ljubljano, tam, kjer se križata proga in Viska cesta, kakih 30 let starega moža mrtvega in vsega razmesarjenega. Povožil ga je najbrže brzovlak, kateri prihaja ob 5. uri 55 min. v Ljubljano. Dognalo se je, da je ponesrečenec delavec Mihael Košak, rojen v Rodici in pristojen v Jarše, okraj Kamnik, ki je zadnji čas služil na Martinovi cesti št. 36 in tam poneveril gostilničarici g. Pavšekovi 102 K denarja. Truplo so prepeljali v visko mrtvašnico.

Prednaznanilo. Organizacija tobačnega delavstva v Ljubljani priredi, kakor vsako leto, tudi letos, veselico pod naslovom «mednarodna maskarada», in sicer v soboto 6. februarja v vseh prostorih prvega nadstropja «Narodnega Doma». Vstopnice bodo znašale za strok. organizovane delavce po 80 vin., sicer pa po 1 K, pri blagajni pa po 120 K.

Nesreča. Pri električni centrali v Ronkih je delal tudi 34 letni Markovič Andrej. Po jako nevarnem kraju je hotel te dni prestopiti kanal. Ker je bilo uže temno, se mu je spodrsnilo in revež je padel v kanal. Iskali so ga delj časa, a zaman. Šele, ko so kanal zaprli, so ga našli mrtvega.

Vojak morilec. Vojak Mihael Podlesnik, službujoč pri lovskem bataljonu v Kanalu, je šel za božične praznike domov v Lendorf pri Mariboru. V družbi nekega Franceta Kati je prišel v neko gostilno. Čez malo časa sta se sprla. V besnosti je vojak Podlesnik zabočil Franceta Kati z bajonetom, vsled česar je Kati ostal na licu mesta mrtev. Vojak morilec je zbežal in se skriva po gozdih.

Društvene vesti.

Delavci-pevol, pozor! V petek, 15. januarja zvečer bo sestanek delavcev-pevcev radi ustanovitve «Delavske pevske zveze». Lokal: Gostilna Petrič, desno (soba združenih organizacij).

Delavska sola se redno odpravi zopet v torek, 19. januarja v sobi združenih organizacij. Opozarja se vse delavce, ki so doslej posečali delavsko solo, naj 19. januarja ob 8. uri zopet pridejo.

Shodi.

Na Jesenicah na Gorenjskem je bil v nedeljo dobro obiskan shod. Predsedoval je sodrug Ogris, zapisnikar je bil sodrug Udovč. O predmetu: «Zakaj je delavčev položaj slab?» je obširno in temeljito govoril sodrug Kocmur, ki je za svoja stvarna izvajanja žel burno odobravanje.

Iz stranke.

Dvajsetletni jubilej programa. Dvajset let je z novim letom minilo, odkar ima avstrijska demokracija sama svoj program, ki je bil v težkih časih sprejet na prvem strankinem zboru v Hainfeldu. Avstrijska delavska stranka je takrat preživela hude težave na vsako stran. Kaker je hotel v Nemčiji Bismark učiniti socialno demokracijo s «socialistovskim zakonom», tako so jo hoteli avstrijski mogotci ugonobiti z izjemnim stanjem. Na Dunaju se

ni smel javno pokazati socialist, ki ni bil pristojen na Dunaj; če je imel najskromnejše odborniško mesto v tem ali onem delavskem društvu, če je spregovoril le par besed na shodu, so ga takoj izgnali. V eni noči so polovili 400 sodrugov kar iz postelj in so jih brez ceremonij »šupirali«, ne da bi jim bili dali najnujnejšega časa za ureditev svojih razmer. Stranka sama je bila razdeljena med »radikalne« in »zmerne«, ki si vzajemno niso mnogo zaupali. Nešteti agent-provokatorji so se vrinili med »radikalce«, navajali so jih na nepremišljenosti, potem so jih pa denuncirali pri policiji in proti njim pričali pri sodnji. Tudi nekoliko slovenskih sodrugov, med njimi zlasti pokojni Železnikar, so pretrpeli hude udarce tega sramotnega, zanikernega sistema. Strankarski zbor, ki je bil po prizadevanju nekaterih sodrugov, zlasti dr. Adlerja, sklican v Hainfeld, ker je bilo od ondotnega bolj svobodno miselnega okrajnega glavarja pričakovati, da ne bo delal sitnosti, je imel izdelati program, ki bi ga sprejeli radikalci in zmerni, da bi ob skupnem delu izginilo nezaupanje, ki je najbolj oviralo vsako pozitivno delo. Zbor je razpravljal tri dni in delo se je posrečilo. Program je obsegal temeljna načela avstrijske socialne demokracije in je več kakor 15 let služil stranki; z malimi spremembami, ki jih je sprejel strankin zbor na Dunaju leta 1900, veljajo se danes njegove določbe. Iz male organizacije, ki je komaj živela, se je od tistega časa razvila močnejša avstrijska socialna demokracija, stranka osmih narodov, ki je izvajala splošno in enako volilno pravico, ki ima 89 poslancev v državnem zboru, ki je dala parlamentu podpredsednika kot znamenje svojega velikanskega razvoja. V tem času so se razvile strokovne organizacije, ki so svojim članom pridobile neštete gospodarske uspehe, začelo se je razvijati zadružništvo, kulturni zavodi in dalje gre razvoj stranke svojo pot. Dvajset let — pravzaprav kratka doba, a napredek je ogromen in dokazuje, da je avstrijsko delavstvo vseh narodov našlo pravo pot. Po njej pojde dalje — do cilja, do zmage!

.. Naprodaj je .. v sredini Trbovelj novozidana hiša

pripravna za vsako obrt po nizki ceni.
Vprašati je pri Janozu Barbotu, Loke 268.

Nizke cene! Velika suknena zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško
in žensko blago pri 52-10

sv. Cirilu in Metodu
Ljubljana, Lingarjeve ulice 1.

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatnino, zaprisožen
sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napeti in godbo. Z ozirom na bližajočo se božično in novoletno praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodajal po znatno nizkih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastonj in poštne prosto! 52-9

Telefon št. 177 52-13

L. Tomažič

zaloga piva
v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n.
slavnemu občinstvu priporočam

**zagrebaško in
:: češko pivo ::**

Telefon št. 177

Pozor! 15-13

Kavarna „ILIRIJA“

Ljubljana, Kolodvorske ulice št. 22
se priporoča.

Vsak dan celo noč odprta.
Vsak ponedeljek koncert seksteta
na lok ob prosti vstopnini.

S spoštovanjem
Štefan Miholič, kafetir.

J. Jax & sin
= LJUBLJANA =
Dunajska cesta št. 17
priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih strojev za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „ADLER“.
Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko. 24-4

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernove ulice št. 9

priporočata v največji izbiiri po najnižjih cenah 24-5

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice.

najboljša in najcenejša trdka za
naročevanje ozir. nakupovanje!

Največja zaloga,

Čopičev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.
Lakov, pristnih angleških za vozove.
Emajlne prevlake, pristne, v posodah po 1/3, 1/2, 1/4
in 1 kg. 104-9
Jantarjeve glazure za podo. Edino trpežno in naj-
lepše mazilo za trde in mehke podo.
Voščila, štedilneža, brezbarvnega in barvnega za
podo; najcenejše in najboljše.
Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.
Brunolina za barvanje naravnega lesa in pohištva.
Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Masčoba za usnje.
Oljnatih barv, priznanih najboljših.
Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.
Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.
Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.
Gipsa, alabasterskega in stukaturnega.
Karbollneja, najboljšega.
Fasadnih barv za apno.
Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.
Kleja za mizarje in sobne slikarje.
Vzorcev za slikarje, najnovejših.

Ustanovljeno 1. 1832. — **Adolf Hauptmann v Ljubljani** — Ustanovljeno 1. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

BLUZE

v težki svili, volni in drugim modnim blagu, v krasnih modelih, naj-novejša modna krila, ko-stume, dežne plašče, otročje oblekice, krstno opravo, predpasnike, vsa vrsta perila in druga oblačila. Naj-novejša otročje kapice, klobučke, plaščke, parške modrice, nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — Fine zavratnice, naramnice, ovratnike, srajce in druga pe-rilo za gospode priporoča največja narodna konfekcija

M. Krištofič-Bučar

Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene radi male režije brez konkurence. 52-10

35 letni velik uspeh!

52-8

Močan želodec, pravilno prebavo ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mno-gokrat odlikovano

želodčno tinkturo lekarna Piccolija

Ljubljana, Dunajska cesta.
Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Prva slovenska ::
:: modna trgovina
za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana
Mestni trg št. 19
se najtopleje priporoča.

104-25